Ч. 250 (11.600). Львів, неділя 10. листопада 1929. Opłata pocztowa zapłacona ryczałtem. Рік XLVII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. щадн. 143.322.
Адреса для телеграм: „Діло", Львів.
Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 5·00 зол.
За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 3 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

„Ostmarkenfrage" і „креси".

Львів, 9. листопада 1929.

Перед тижнем помер у Римі в 81-ому році життя колишній німецький дипльомат кн. Бернард Бюльов. З приводу своєї гладкости, зручности, чепурности й чару в поведінці називали його „великим паном". Дванацять літ був він німецьким канцлером, активізуючи німецьку політику, висуваючи Німеччину на широку арену світової політики. Але тією незвичайною, приспішеною активністю кн. Бюльов посередньо довів до англійсько-францусько-російської коаліції, з якою стрінулася Німеччина у світовій війні.

Кн. Бюльов уступив в 1909 р., супроводжений симпатіями ліберально-демократичних німецьких кол. Уступив він, увійшовши в конфлікт з Вільгельмом II. з приводу його гомінкого інтерв'ю з представником „Дейлі Телеграф". Невдоволений цим інтерв'ю на політичні теми, заявив кн. Бюльов у райхстаґу, що „теперішній досвід приведе цісаря до того, що на будуче він буде змушений стримуватися у своїх *приватних* виявах". Цісар покористувався першою нагодою, щоби пімститися на сміливому канцлерові.

Та для нас менше цікава діяльність і доля кн. Бюльова. З приводу його смерти широко розписалася не тільки світова, але й польська преса. Ця остання звернула увагу на відношення „великого пана" до тодішніх німецьких східніх окраїн. Погляди Бюльова на польське питання містяться в його творі „Дойче Політік". Кн. Бюльов був прихильником німецької кольоніяльної політики на сході, бо — мовляв — „діло, розпочате перед сто літами на сході, є єдиною річю, яка досі вдалася німцям". Ще в 1916 р., в третьому році світової війни цей усміхнений, крайно стриманий, ліберальний дипльомат без застережень апробував вивласнення в користь німецької кольонізації, бо те вивласнення є „льогічним наслідком кольонізаційної політики, розпочатої в р. 1886". Одночасно загострював він увагу своїх земляків до „німецького" сходу та пригадував їм постійно, щоби не ставилися байдуже до „Остмаркенфраґе" — як одної з найважніших справ німецької політики без огляду на те, що „станеться у висліді світової війни".

Польська преса, розглядаючи постать і діяльність кн. Бюльова, зазначувала:

„Для нас, поляків, те прізвище персоніфікує може найважчу добу національної боротьби в б. пруській займанщині. Досить пригадати: вивласнення".

Його книжка й обняті нею погляди є вислозом практичної системи, яка змагає до винародовлення і натиску. Під тим оглядом кн. Бюльов був послідовним наступником кн. Бісмарка, який підкреслював, що незалежність Польщі не гармонізує з основними інтересами Німеччини, що незалежна Польща є „природним союзником Франції, Англії й кожного нашого противника", що пруська монархія „стала великою тільки завдяки поділові польської республики", коли то німецький чорний орел побідив польського білого орла.

Каноном німецької політики була кольонізація польської національної території, боротьба з елементарною польською культурою, винародовлювання при допомозі всіх не лише державних засобів, але й при допомозі розбивання, розшматовування польського народу на „етнічні групи" мазурів, кашубів тощо.

Цілий світ співчував з поляками в їхній боротьбі за своє національне „я", за свою землю, за своє право до життя на праліднїй землі та осуджував пруські методи неволення.

Але чи те, що проповідували і здійснювали у відношенні до поляків і їхньої національної території Бісмарк, Бюльов і ціла клейка т. зв. ґакатистів, не проповідують і не здійснюють у відношенні до нас Ґрабські, Бартошевичі, Вітоси, Прушинські, Подоські і всякі інші? Чи маємо пригадувати „кресову" політику /Хієно-Пяста, язиковий закон Ґрабського-Туґута, зруйнування українського всенародного шкільництва?

А тепер хіба всі ті „Ґазети Варшавскі", „Ілюстровані Курєри Цодзєнні" і „Дні Польскі" не проповідують пруської „кресової" політики з кольонізацією (що називається „зміцненням польського елементу на сході"), з національно-культурною асиміляцією, з намаганнями розбити єдність українського народу при допомозі „етнічних ґруп" — як окремих збірно-реґіональних індивідуальностей, які в дальшому розвитку разом зі своїми культурами мають стати підбудовою єдиної державної нації. Читаючи польську шовіністичну пресу, зустрічаємо навіть такі дивогляди як те, що — мовляв — польське населення на „кресах" терпить великі кривди у шкільній ділянці. А на всій території північних земель, на Волині, Поліссі, Холмщині й Підляші є всього пять українських шкіл.

Не будемо переводити дальшої анальоґії. Стверджуємо тільки те, що окраїнна політика пануючих є всюди однакова. Ріжниця хіба та, що німці після війни вийшли з рямок своїх „національних традицій", а польські виразники „кресової" політики ще ширше розбудовують свою традицію не лише на рідній основі, але й запозичуючись у сусідів.

Хто осуджує чужі методи денаціоналізації і всебічного натиску, той не повинен їх реалізувати сам.

Югославія.

Королівський декрет про зміну державного устрою.

Перед роком ще потрясли світом страшні вісти з Югославії про трагічні події в белградськім парляменті, а далі вісти про затяжні сербо-хорватські національні антаґонізми. Хорвати збойкотували були скупштину та підняли поважну політичну акцію проти сербського централізму не тільки в краю, але й за кордоном. Тоді важкою була в Югославії не тільки внутрішня політична атмосфера, але не менше важкими були й її сусідські відносини з Італією та Мадярщиною з одного і з Болгарією з другого боку. Зокрема ж напруження між Італією та Югославією було в деяких моментах таке, що погрожувало вибухом. Причиною цього напруження були справи, звязані з Альбанією, що попала під цілковитий вплив Італії.

Безнадійно важке внутрішнє положення як і закордонні труднощі Югославії довели до того, що з початком цього року двірські кола, разом з королем, доконали державного перевороту. Переворот заключався в тому, що король покликав власний уряд, чим нарушив конституцію і тим самим припинив її обовязуючу силу. По державному перевороті в Югославії стало ніби й спокійно. На ділі там далі йшла завзята внутрішня політична боротьба, але королівська цензура ніяких відомостей про неї за кордон не пропускала. На чолі королівського уряду стояв ґенер. Живкович, який і править по диктаторськи досі. Про підсумки десятимісячного панування диктатури в Югославії не маємо ніяких докладніших відомостей, але недавно опублікований королівський декрет про зміну устрою вартий того, щоби йому присвятити дещо уваги.

Декрет змінює перш за все назву держави. Досі Югославія мала офіціяльну назву: „Королівство сербів, хорватів і словінців". Ця назва мала своє далекосягле політичне значіння і була виплившом політичного компромісу трьох національних ґруп, що обєднувались на основі відовданської конституції в одну державу. Королівський декрет вводить замісць цієї назви нову, далеко коротшу, а саме: „Королівство Югославія". Цею назвою підкреслюється державну єдність усіх трьох тих національних ґруп, що творили по війні відовданську конституцію.

З черги вводить декрет у життя одну загальнодержавну урядову мову, якою стає мова сербська. Офіціяльним і загальнодержавним стає латинський альфабет. Досі було так, що серби користувалися кирилицею, а хорвати і словінці латинкою. Декрет вводить також один календар для цілої держави, а саме: календар ґриґоріянський. Досі обовязував у старій Сербії старий юліянський календар.

Усі наведені постанови королівського декрету мають без сумніву державно й політично уніфікаційні цілі. Правда є в них уступки для хорватів і словінців під оглядом правопису (латинки вживали досі тільки хорвати і словінці) та календаря (хорвати і словінці є, як відомо, католиками, а серби православними), але ці уступки далеко не дорівнують упривілеєнню сербської мови, що згідно з декретом стає єдиною державною урядовою мовою на всій території Югославії. Чи ці уніфікаційні засоби увінчаються сподіваними успіхами — не знати. Так само не знати, чи друга частина декрету, що містить постанови, які малиб бути свого роду рівноважником для вгорі наведених, причиниться до успішної ліквідації югославянських внутрішніх, племінних, що так скажемо, антаґонізмів.

В другій частині декрету говориться про новий адміністративно-територіяльний поділ Югославії. Досі Югославія була поділена на 38 адміністраційних округ. Поділ був проведений так, щоби в ньому могли затертися всякі територіяльні окремішности. Королівський декрет касує давний поділ і вводить новий, на основі якого Югославія ділиться на девять банатів, що творять окремі територіяльно-адміністративні одиниці. Вони мають бути викроєні так, щоби могли покриватися більше-менше з суцільними етноґрафічними територіями поодиноких національних ґруп. Словінці, наприклад, мають свій окремий банат зі столицею у Люблянї; хорвати мають свій великий банат в Загребі.

Банати мають розпоряджати обширним самоврядуванням з власними, льокальними соймами, які будуть делеґувати своїх представників до центрального югославянського парляменту.

Як бачимо, то обговорений королівський декрет започатковує далекосяглу устроєву перебудову Югославії. Очевидно, що нині важко бавитися в пророцтва на тему доцільности чи недоцільности, успішности чи неуспішности тієї перебудови. На тому місці слід тільки занотувати ґазетну поголоску про те, що Муссоліні, який без сумніву орієнтується у внутрішніх відносинах Югославії, мав на днях відважу виповісти пророцтво, що найдалі в 1936 р. прийде до розбору Югославії.

Політична роля Чічеріна скінчена.

Політбюро прислало Чічерінові наказ податися до димісії. Як відомо Чічерін перебуваючи в Берліні був членом Політбюра і членом „Всеросійського Центрального Виконавчого Комітету".

З хвилиною димісії, Чічерін позбавлений всяких політичних впливів у СРСР. і залишиться у Берліні, як приватна особа.

Wyciąg z protokułu wspólnego z dnia 4. listopada 1929. Sąd okręgowy XXIV. Wydział karny we Lwowie w sprawie karnej Pr. 393/29. na posiedzeniu niejawnem dnia 4. listopada 1929 r. po wysłuchaniu zdania Prokuratora Okręgowego postanawia a) zatwierdzić po myśli przepisu z art. 76 rozporządzenia Prez. Rz. P. z dnia 10. maja 1927 r. poz. 398 Dz. Rz. P. Nr 45 dokonane dnia 29. października 1929 r. przez Starostwo Grodzkie we Lwowie zajęcie czasopisma „Dilo" Nr. 242 z dnia 30. października 1929 z powodu, że zamieszczony w tem czasopiśmie artykuł pt. „Deń welykych rokowyn" zawiera znamiona występku z § 65 a) u. k., b) wydać po myśli przepisu z art. 77 cyt. rozporządzenia zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie pod rygorem następstw przewidzianych w art. 60 tegoż rozporządzenia.

Przewodniczący
J. Antoniewicz wł.

Protokulant
Z. Kalczyński wł.

Za zgodność: Müller, st. sekr.

На економічні теми.

„Чорні дні" на біржі в Ню Йорку.

I.

По „чорнім" четвергові (24. жовтня) прийшов на біржі в Ню Йорку і „чорний" понеділок. Мільони американців, як сказав недавно сенатор Робінсон, позбулися своїх ощадностей. Чей від речі буде приглянутися цим подіям дещо близше, бо вони кидають богато світла на теперішнє економічне життя Америки.

Вже від травня и. р. хитався курс акцій, але по знижках слідували звижки, звичайно ніби явище на біржі, отже „все було в порядку". Підвищення дисконтової стопи, яке частинно було звернене проти самої біржевої спекуляції, не потягнуло за собою безпосередньо більшої зміни. Говорено справді про „чорні дні", але вони були в порівнанні з „чорним четвергом" дійсною забавкою. А за четвергом прийшов і немені чорний понеділок та інші чорні дні. Вже в понеділок (21. X.) прийшло до значного зниження курсу акцій; у вівторок наступило вирівнання, але вже в середу не вдалося ніяким чином вдержати курсу на старій висоті і в четвер (24-го жовтня) прийшло до правдивої паніки на нюйорській біржі, в історії якої не було ще більшої катастрофи, навіть у роках 1901 і 1907. Акції-любимці біржі тратили по 50 дол. на курсі. Акції Юнайтед Стейтс Стіл Ко., які перед місяцем мали курс 261, спали на 194, Електрік Бондс енд Шерс Ко. впали на 94, хоч недавно були нотовані по 189.

Як важною була ця подія, доказує те, що негайно зібралася в Моргена конференція визначних банкирів, щоби застановитися над положенням та над тим, як йому зарадити. Успокоюючі запевнення учасників конференції вплинули на поліпшення курсу і деякі папери пішли негайно вгору. (Юнайтед Стейтс Стіл на 206, Джонс Менвіл, які перед тим втратили 40 дол. піднеслися на 35 дол. вгору). Обороти цього дня виносили 12,9 мільонів штук акцій тобто осягнено тоді новий рекорд, бо досі обороти не виносили більше як около 6 мільонів.

Понеділок 28-го жовтня показався не менше чорним. Акції „Дженерел Електрік" впали на 30, „Еллайд Хемікел" 40, „Радіо Ко." на 10 дол. Спілка знижковців старалася за всяку ціну потрясти ринком до самих основ. Акція підтримки з боку великих банків показалася недостаточною і курси після деякої переходової поправи знова упали.

Хоч цю знижку приготовила політика федеральних банків, то сама катастрофа прийшла із нутра. Ті самі чинники, які підготовили звижку, вплинули й на знижку курсу, а саме: інвестмент-трести і частинно заграниця. Вже від кількох місяців давалися чути голоси в пресі, що те безперервне майже піднощення курсу мусить вкінці заломитися. При високім курсі акцій не можна було думати про високу рентовність вложеного капіталу. Але як довго інвестиційні трести гнали курс угору, так довго спекулююча публика мала за малу рендіту винагороду в ріжниці ростучого курсу. Серед спекулюючих кругів західньої Европи раховано також на дальший зріст курсу і тому плив все новий капітал до Америки, бо краєві акції не давали великих виглядів на зиск. Слабість англійського фунта була — між іншим — також доказом, що Европа не цурається зисків на Уолстріті.

Щож таке ці інвестиційні трести? Започатковані в Англії вони мали на цілі якнайширше розложення ризика при допомозі оперування якнайбільше ріжнородними ефектами, можливо з ріжних бранж і країв. Їх завданням було вкладати капітал так, щоби евентуальні страти в одних паперах були вирівнані і винагороджені зисками в інших, щоби таким чином членам забезпечити рівномірні прибутки. Теперішні американські інвестмент-трести мають за ціль осягнути якнайскорше зиски, поширити сейчас свій вплив, а при допомозі організаційної сіти збути акції якнайскорше у публики на провінції. Отже їх завданням **не є вклад (інвестиція) капіталу, тільки спекуляція.**

„Нешенел Статістікел Сервіс" подає, що на протязі одного року т. є. від 1-го вересня 1928. до 31-го серпня 1929. інвестиційні трести в Ню Йорку доконали 254 емісії вартостевих паперів. Коли англійські трести за 60 літ свого існування не вложили більше як 200 міліонів фунтів, то розвій американських „інвестмент-трестів" ішов з „американською скорістю". В 1924 р. вложено в „інвест.-трести" 64 міл. долярів., в 1927 р. виносила квота 500—1000 міліонів, в 1928 р. виросла ця сума до 1,5 міліярда дол., а в 1929 р. при кінці серпня оцінювано квоту публично вложеного до інвест.-трестів капіталу на 2,5 міліярда дол. Коли в 1928 р. лише 12 відсотків емісій припадало на ці трести, то в першій половині 1929 р. на їх рахунок припадало 41 відс., в липні 60, а в серпні 87 відсот.

ЗА ОКЕАНОМ.

В обороні українського національного імени.

„Свобода" й інші українські пресові органи у Зединених Державах пригадують нашим людям справу загального перепису американського населення, що відбудеться в 1930 році. При попередніх переписах наші люди подавали свою народність ріжно: одні були „русинами", другі „русскими", треті „поляками", четверті „греко-католиками", а були й „австрійці", „мадяри", „галичани", „буковинці" то-що. Перепис з 1920 р. виказав у Зединених Державах тільки 95.458 людей, записаних як „Ruthenians" („русини"), а тимчасом одна тільки українська греко-кат. дієцезія в Зед. Державах (для галичан) виказує 244.000 вірних. А крім того є ще українці православні, евангелики та незорганізовані в ніякій церкві, яких є що-найменше вдруге стільки. А дальше є ще закарпатські „руснаки", теж греко-католики і православні (самих гр.-кат. виказує дієцезія еп. Такача 330.000), не рахуючи ріжних малосвідомих „малоросів" то-що. Отже в Зединених Державах живе тепер з горою один міліон українців. Аби це число хоча в приближенні виявила конскрипція в найближчому році, мусять українці у Зед. Державах подбати про три справи: 1) щоб нашу народність при переписі означено як „Ukrainian", 2) щоб усі наші люди при записі постояли за те, аби їх записували як „Ukrainians", а не інакше і 3) щоб й діти українців, хоча роджені в Америці, записувались як з роду „Ukrainians" (так каже переписна інструкція з 1920-го року). Тому, що дві останні справи залежать від самих наших людей, пропонує „Свобода" розвести перш усього відповідну акцію в першій справі і засипати Переписне Бюро в Вашингтоні домаганнями в справі уміщення українського імени на переписній листі населення. Такі домагання повинні вислати всі українські союзи, товариства й організації та їх визначні члени, українські епископи і їх парохії, українські редакції, всякі горожанські клюби і т. д. Така акція повинна зачатися вже тепер. Перше представлення в цій справі, умотивоване як слід, вислало вже до Переписного Бюра у Вашингтоні Обєднання Українських Організацій за підписами Омеляна Ревюка (голови) і д-ра Луки Мишуги як секретаря.

Свято „Просвіти" в Куритибі (Бразилія).

60-ліття „Просвіти" не забули відсвяткувати також наші емігранти в Бразилії. Україн-

ЕДГАР АЛЛАН ПО.

Убийство на вулиці Морґ.

(Продовження.)

— В кімнаті є двоє вікон. Одне з них нічим не заставлене і все на видноті. Нижчу частину другого закриває від погляду спинка неповоротного ліжка, щільно приставленого до вікна. Перше знайдено добре замкненим із середини. Воно не давалося відчинити при найбільших зусиллях тих, що хотіли підняти його. В його рамі зліва просверлено велику дірку і в неї забито аж по саму головку грубезний цвях. Оглядаючи друге вікно, там знайшовся такий самий цвях, подібно забитий; і зусилля підняти цю шибку також не вдалися. Тоді поліція цілком заспокоїлася на тім, що відступ відбувся не в цих напрямках. І тому їм здавалося зайвим відтягати цвяхи та розчиняти вікна.

— Я сам робив огляд пильніше (причину я вам щойно пояснив), бо саме тут, я знав, вся ендима неможливість мусить виявитись не такою в дійсності.

Я ішов у цих міркуваннях а постеріорі. Убийці втекли одним із цих вікон. А коли так, то вони не могли закріпити наново вікно із середини — оце міркування своєю очевидністю поклало край розшукам поліції у цій сфері. Але вікна були таки замкнені. Вони мусили, значить, мати силу замкнутись самі собою. З цього висновку виходу не було. Я підійшов до незаставленого вікна, відтягнув з деяким зусиллям цвях і спробував підняти раму. Вона не давалася всім моїм зусиллям, як я був і загоді думав. Тепер я знав, що тут мусила бути схована пружина; і оце потвердження моєї думки переконало мене, що мої заложення кінець-кінцем були таки правдиві, дарма, що з цими цвяхами справа видавалася ще й досі темною. Пильний розшук незабаром виявив сховану пружину. Я натиснув на неї і був задоволений своїм відкриттям, бо рама таки піднялась.

— Тоді я поставив на місце цвях і уважно його розглянув. Особа, що пройшла цим вікном, могла його знов зачинити — і пружина замкнулась; але цвяху не можна було примістити назад. Висновок був очевидний і знову звужував поле моїх дослідженъ. Убийці мусили утекти другим вікном. Тоді, признавши, що пружини на обох вікнах були однакові — це було імовірно — мусила десь знайтися ріжниця в цвяхах, або хоч, принаймні, у способі, як вони були вбиті. Вибравшись на ліжко, я через спинку пильно розглянув друге вікно. Опускаючи поза спинкою руку, я легко знайшов і натиснув пружину; вона була, як я й думав, достоту однакова з першою. Тоді я розглянув цвях. Він був такий самий грубий, як той, і, очевидно, забитий тим самим способом, аж по головку.

Ви скажете, що я збентежився; коли так, то ви не розумієте природи індукції. Уживаючи мисливського вислову, я ні разу „не збився із сліду". Я ні на хвилину не згубив запаху дичини. Ні в однім кільці ланцюга не було прориву. Я простежив цю таємницю до її крайньої точки, і ця точка — це був цвях. Він виглядав зовсім, як я казав, подібний до своєї пари на другім вікні, але цей факт був абсолютним нулем (хоч і міг видаватись рішучим) проти того міркування, що тут, у цій точці, джерело розгадки. „Тут мусить щось бути не так, — сказав я, — із цим цвяхом". Я торкнувся його — і головка, а разом із нею десь із чверть цаля ніжки лишилися в моїх пальцях. Решта ніжки лишилася в дірці: вона була зламана. Полом був давній (бо його окраїна вкрилася іржою), зроблений, очевидно, ударом молотка; цей таки удар і загнав частково головку цвяха у верхній край спідньої поперечини рами. Я тепер обережно вложив цю частину назад у заглибину, звідки я її вийняв, і подібність до цілого цвяху стала повна — розколини не було видно. Натиснувши пружину, я легенько підняв раму на кілька цалів; головка цвяха піднялась разом із нею, твердо держачись у своїм ложі. Я зачинив вікно — і подібність до цілого цвяха знову стала якнайповніша.

— Загадка, до цього ступня, була розгадана. Убийця втік тим вікном, що йшло від ліжка. Упавши само собою, коли він виліз (а, може, щільно причинене), воно замкнулось під натиском пружини; і цей опір пружини поліція помилково брала за опір цвяха, вважаючи, таким чином, дальший дослід за непотрібний.

— Друге питання було щодо способу втечі вниз. Цю точку я зясував собі досить, коли ми ходили з вами навколо будинку. Десь коло пяти з половиною стіп від того вікна проходить громовідь. Від цього громовідводу ніхто не спромігся досягти самого вікна, не кажучи вже, щоб залізти з нього. Одначе, я спостеріг, що віконниці на четвертому поверсі зроблено на особливий зразок, що його париські теслі звуть „феррад" — зразок, рідко тепер уживаний, але частий у старих будівлях Ліону та Бордо. Вони мають форму звичайних дверей (суцільних — не на дві половини), тільки що нижча половина гратчаста, зроблена мов би зі штахет, так, що за неї чудесно можна вхопитись рукою. В даному разі, ці віконниці мають повних три і пів стіп завширшки.

(Продовження буде.)

ський Центр у Куритибі заповів при помочі місцевої української преси це свято на 7. липня ц. р., а заразом видав заклик, аби всі інші українські товариства пішли за його прикладом. На цей заклик відгукнулися товариства: „Просвіта" й ім. Т. Шевченка в Куритибі та з кольонії Іраті. До всіх закутин Парани і С-та Катаріна вислано запрошення, не полишено також визначніших бразилійських горожан столиці й більших міст усіх провінцій. Майже всі столичні бразилійські часописи й одна провінціональна оповістили це свято. Надовго перед заповідженим днем видно було велике зацікавлення цим святом, та, на жаль, тиждень перед 7. VII. почав падати безперервний дощ, що тревав цілий місяць. Усеж таки в означеному дні вже заздалегідь почали сходитися учасники свята коло домівки Українського Центру. Звуки орхестри стягнули ще більше публики; відбувся фестин на площі. Пішла в рух фантова льотерія (дари зложили члени Центру). Вечером виставлено драму П. Карманського п. н. „Буря". По виставі виголосив реферат п. А. Коршнівський з Порто Уніон. Відтак слідували промови й декламації. Тому, що перший день не дав великих грошевих прибутків, виставлено 13. VII. „Наталку Полтавку" і чистий дохід у квоті 30 долярів розділено між українських інвалідів, український роб. університет і на закупно книжок для власної бібліотеки.

СВЯТА 1. ЛИСТОПАДА.

СТАРОСАМБІРЩИНА.

День 1-го листопада був знова днем, який виказав зростаючу свідомість у Старосамбірщині. По Богослуженні, яке відправив о. декан Бенців в асисті 6 священиків, відбулася під памятником поляглих за волю українських стрільців торжественна панахида. По панахиді виголосив прекрасну промову-проповідь о. сен. Татомир, яку присутня велика маса народу вислухала з повною повагою хвилі. Співав низку стрілецьких пісень і національні гимни місцевий хор під батутою заслуженого громадянина Білобрама. Відтак відбулася в домівці філії „Просвіти" академія. Річеву і палку промову виголосив д-р Павловський, потім співав хор, а маленька дівчинка Яремівна зворушила своєю декламацією всіх до сліз. Говорив про недавні минулі хвилі й Осип Турянський, за що зібрані нагородили його бурею оплесків. Свято зробило на присутніх велике враження. Було це перше повітове свято, на якім явилися всі найсвідоміші селяни повіту.

Складайте жертви на оселю українських робітників пера!

ВІДГУКИ ДНЯ.

Спростування.

Після мойого останнього фейлетону звалилися на мою голову такі громи, що в першій хвилі не міг думок зібрати.

Тільки я ввійшов у редакцію, а до мене зараз і присікалися:

— Що ти таке пописав?

— Як ви могли таке написати!

— Добре ви бачили похід звірят?

А головний редактор вийшов зі своєї кімнати і від себе додав:

— Ви мусите написати спростування. Викрутіться друкарським чортиком.

Я стояв як приголомшений. Що такого?... Яку то помилку я зробив!? Мусіла це бути дуже важна річ, коли ціла редакція розбурхана.

— В чім річ? — питаю врешті.

— Написалисьте, що коні не брали участи в поході, а тимчасом саме коней було найбільше.

— Мені аж світ в очах померк. Така страшна помилка!... Стільки людей ввести в блуд і то ще щодо коней. Нехай би вже коти, або інші малі сотворіння. Подумалиб читачі: „не бачив". Але коні?! Сліпий запримітить!

Спершу справа виглядала безвихідно. Написав неправду, зачнуться листи з провінції, устні запити зі столиці, хто зна, може й засідання скличуть. Готова вийти халепа! А нині за посаду тяжче, як за підпис на вексель.

Але — дай Боже здоровля добрим людям — порадили мені.

— Твоїм фейлетонам однако ніхто не вірить, а в найліпшім разі бере навпаки. Використай це, то напевно викрутишся.

Почав я думати — справді! Від коли пишу фейлетони, ніхто не брав їх так, як я написав.

...„Дощ лив як з цебра"...

— Цікаво! У Львові така гарна погода, а в нас слота й слота!

— Звідки знаєте?

— Чіпка пише.

...„Я йшов поруч молоденької дівчини з великими синіми очима"...

— Скажіть, з ким то Галактіон учора йшов. Ви кажете, що були з ним... Якась старша пані, з малими чорними очима.

— Чогож питаєте, як самі бачили?!

— Ні, він про неї писав у фейлетоні...

...„Прегарний голос співака полонював наші душі"...

— Але Чіпка його нищить.

— ? ? ?

— Пише, що співак був „під псом".

...„Угода з поляками не далаб ніяких позитивних наслідків"...

— Дивіться, навіть фейлетоніст „Діла" хоче угоди.

— Де? Я не пригадую собі.

— А ось недавно написав: „Угода з поляками не далаб ніяких позитивних наслідків".

— Не бачу тут угодовости!?

— В нього все треба розуміти навпаки...

...„Невинна панночка, вийшовши замуж, створила свойому чоловікові рай на землі"...

— Алеж він безоглядний!

— Я навіть не знав, що вона була така.

— І я не знав. Або тепер... Чи ви сподівалися, що там таке пекло?!

Взявши це все під увагу, я заспокоївся. Не буде ніякої компромітації, ані димісії.

В моїм останнім фейлетоні стояло: „Коні чомусь не брали участи в поході". Значить:

В поході домашніх звірят найбільше було коней.

Так повинні зрозуміти всі і це відповідає дійсности.

Галактіон Чіпка.

Смерть визначного фільольоґа.

Визначний фільольоґ Бодуен де Куртене, що помер у Варшаві в поважному віці, в 84 р. життя, належав до винімкових учених у славянському світі. Він єднав зі студіями над славянською фільольоґією знайомість европейських мов, потрібну йому для загальних дослідів над лінгвістикою, а при цьому рідкі прикмети людини, що не вагалася серед ніяких обставин висловлювати сміло й голосно свої погляди про одну із най-

Д-Р І. КУРОВЕЦЬ

Д-р Ярослав Окуневський.

Д-р Яр. Окуневський емеритований ґенерал-лікар воєнної маринарки, а опісля лікар у Городенці помер у 70-тім році життя 24-го жовтня цього року трагічною смертю в Городенці.

Була це визначна індивідуальність як чоловік, лікар, письменник-публіцист і тому як товариш його молодих літ з часів віденської „Січи" уважаю за свій обовязок подати деякі подробиці з його життя, бо він як визначний український громадянин цілим своїм життям на це вповні заслужив.

В половині жовтня 1891 р. як молодий студент медицини („ембріо") приїхав я до Відня на студії і вписався в товаристві „Січ", яке мало тоді свою домівку у Відні VIII. Б. при вул. Лявдонґасе.

У „Січі" почувався я скоро як дома, бо знайшов там сердечних товаришів й опіку січового батька Остапа Терлецького і старших товаришів, між якими перебував Ярослав Окуневський. У часі як я нарокував до „Січи" як медик ембріо 1-го року, Ярослав Окуневський був уже студентом 5-го року медицини.

З самого вигляду інтеліґентний, симпатичний, живий, рухливий, повний молодечого запалу. А хоч на кілька літ віком і студіями старший, не сторонився від нас молодиків-ембріонів, навпаки: займався нами, був нам щирим дорадником у студіях і в перших кроках життя на віденськім ґрунті. Він впливав на молодих, недосвідчених товаришів корисно, додатно, заохочував до серйозної фахової науки а притім дбав про загальне образування: радив читати в вільних хвилинах чужу літературу і всілякі наукові твори, подавав авторів, яких треба читати, а „Січова" бібліотека була в тім напрямі багата.

Ярослав Окуневський опікувався своїми молодшими товаришами, слідив їх поведінку і поступ в науці, а коли видів, що хтось не належить до медичних студій то просто хоч в огляднії формі радив покидати медицину а перебратися завчасу на інші фахи, як право або теольоґію. В поведінці взагалі і супроти товаришів був ніжний, ніколи не ужив грубого слова, був завсіди чоловіком мягких, культурних манер. Хоч за часів, коли я прийшов до „Січи" він уже не був головою, то мав завсіди великий вплив на товаришів, особливо медиків. У духовім житті „Січи" брав живу участь: мав часті відчити на ріжні теми і при всіх відчитах, рефератах товаришів в дискусії забирав голос і виявляв велике і всесторонне знання. Як студент корисно виріжнявся всією своєю поведінкою, був це тип молодого тоді аристократа духа, що не любив коршемного життя, коршемних простих норовів і тому серед деякої частини студентів не мав багато симпатії.

Ярослав Окуневський був живої вдачі, рухливий і у всіх важних моментах діяльности „Січи" виявляв своє „я", рішучо та енерґійно.

Пригадую собі, як у часі ювилейного свята професора Мікльосіча на академії, яку урядили всі славянські студентські товариства, а з ними і „Січ" (було це в році 1883 або 1884), В. Дудикевич, тодішній голова „Буковини" т-ва москвофільської академічної молоді, в нетактовний, грубий та брутальний спосіб накинувся на „мазепинців" і противників одної неділимої Росії і на т-во „Січ" і крикнув до нас як до „заблуждавших: „Сибір есть харошая страна". Це все сталося на святі підчас академії в честь Мікльосіча, який завсіди заявлив, що українська мова цілком відрубна від російської. Була це нечувана провокація. Ярослав Окуневський перший, а за ним вся Січова брать кинулася з кріслами в руках на Дудикевича. Счинилася велика буча.

„Товариство „Січ" було тоді осередком всіх еміґрантів з Росії, а головно з України, які утікаючи з Росії переїздили через Відень на захід в Европу. Вони мали захист у „Січі" і пораду. Остап Терлецький, оба Окуневські, Ярослав і Теофіль, віддавали еміґрантам великі услуги. Тут у Відні довший час перебував Драгоманів, у переїзді до Швайцарії затримався проф. В. Антонович з Київа і богато інших. У той час було в „Січі" чимало визначних індивідуальностей, як професор Горбачевський, д-р Щасний Сельський, Остап Терлецький, д-р Кость Левицький, д-р Доруцяк, Григорій Цеглинський, Окуневські, які для нашого народу багато заслужилися.

У часі літніх ферій у гостиннім і привітнім домі батька Окуневських в Яворові (повіт Косів) у часі 1882—1884 збиралася молодь і заїжджі еміґранти, професори як проф. Вовк і інші. Тут у часі ферій гомоніло життя, падали палкі горячі промови. Старий батько Окуневських сивий як голуб священик прислухувався молоді і радів; перед тим москвофіл, під впливом синів став симпатиком українців. Зчасом, як оба Окуневські після скінчення студій пішли в світ — стала Криворівня середовищем, де зїздилася молодь, а згодом і цвіт української інтеліґенції як Франко, Грушевський, Гнатюк.

Ярослав Окуневський мав надзвичайний хист легко вивчуватися чужих мов і ними володів як матірньою мовою. І так знав і володів він мовою російською, німецькою, польською, французькою, англійською, італійською та сербською. Як чоловік широкої вдачі і ширших овидів, любитель краси й природи мав гін мандрувати у широкий світ і тому скінчивши медичні студії й після однорічної практики в віденських шпиталях вступив до австрійської воєнної маринарки, де тоді добре платено лікарів, а при цьому можна було мандрувати по світі.

Я бачив його по двох роках служби при воєнній маринарці, коли він промандрувавши по світі заощадив дещо гроша, взяв однорічну відпустку і приїхав до Відня доповнювати своє фахове лікарське образування в віденських клініках.

Був він уже тоді світський чоловік, з манерами европейця, опісля що кілька років приїздив до Відня або Грацу на кілька місяців на студії лікарські, бо свій лікарський фах він завсіди любив і був першорядний, виповнений, досвідчений лікар. З тих часів походить його прегарне „Листя з чужини". Його тягнуло все до краю: бодай на

більше болючих справ у славянських взаємин: — про національну справу.

Куртене уродився під Варшавою, а в 1871 р. габілітувався як приватдоцент у Петербурзі з порівняного мовознавства. Відтак виїхав на студії мов на чужину: до Словенії і північ. Італії. Працював у Міляно і Ляйпцігу, вернувшись у 1875 р. до Росії, де дістав катедру в Казані. У 1883 перенесли його до Юрева (Дорпат). Короткий час був у Кракові і вернувся до Петербурга, де мешкав до 1914 р. За свої „протицарські" погляди просидів у вязниці, а з кінцем війни був покликаний до Варшави, де не вважаючи на свій немолодий уже вік виявив ще велику діяльність як учений.

Одною з найбільших його праць є „Нарис історії польської мови". Більшість його праць це короткі розвідки й студії розсіяні по фахових журналах, у шести мовах: російській, німецькій, польській, французькій, італійській і словенській. Нпр. у російській мові: „Фонетика рязанських говірок", „Матеріяли для южно-славянської діялектографії й етнографії"; нове видання великого російського словника Даля. У німецькій мові: „Огляд славянських мов у звязку з іншими аріо-індоевропейськими мовами", „З патольогії та ембріольогії мови". У польській: „Нариси з мовознавства", „Спроба теорії альтернацій фонетичних", то-що.

По методі своєї праці належав він до наймолодшої школи: індуктивної, завдяки якій дійшов до дуже поважних вислідків, виявляючи завсіди чимало оригінальних ідей.

Поруч своєї наукової праці він брав дуже живу участь у суспільному житті як публіцист, громадянин і як член вільнодумного товариства „Вільне життя". По світогляді був це раціоналіст, гуманіст і вільнодумець. Його виступи проти всяких проявів шовінізму й фанатичного націоналізму звертали на себе увагу ясністю поглядів і сміливістю вислову. Куртене належав до тих славянських учених, що як фільольоґ і знавець культурного життя народів, не сумнівався ніколи в окремішности української мови і боронив прилюдно прав до нашого національного самовизначення. Ще перед війною зясував він ясно ці погляди в анкеті, розписаній відомим польським журналом „Критика" про українську справу. Крім цього видав окрему брошуру про самостійність нашої мови. У виданнях „Наук. Т-ва ім. Шевченка", якого був дійсним членом, поміщував в ряди-годи фахові студії. Був він звичайним, надзвичайним і почесним членом усіх славянських фільольоґічних товариств.

кілька тижнів заїзджав він майже що-року до свого Яворова, щоби надихатися повітрям дорогої йому Гуцулії. В часі його побуту в краю ріжними часами стрічав я його і бачив його завсіди тимсамим сердечним товаришем Славком, яким був у Відні. Був це чоловік великої культури, европеєць, джентельмен.

Після розвалу Австрії приїхав з полудня до Відня і тут з Васильком і іншими працював увесь час у санітарній місії і виєднував для Західньої України, яка була тоді в огні і крові, санітарний матеріял з австрійських запасів. Коли була найбільша скрута в галицькій армії викрутив чотири ваґони санітарського матеріялу і вислав у запльомбованих ваґонах у супроводі аптикаря до Станиславова — та, на жаль, ваґони ті розбили мадяри в Будапешті, забрали весь матеріял, а ваґони прийшли порожні до Станиславова. За весь час нашої влади в Станиславові в 1918—1919 рр., стояв він із нашим урядом у постійнім контакті і служив йому радою. В початку боротьби зорганізував санітарну службу у Відні для нашої держави, придбав визначні фахові лікарські сили для нашої армії і санітарної служби. Коли розгорілися епідемії плямистого тифу і інших недуг, він завсіди дбав за нас, уживав для нашої користи заграничних санітарних місій, швайцарського червоного хреста.

Після закінчення війни вернув до краю і осів як лікар у Городенці. Часом, хоч рідко заїздив до Львова, брав участь в обох конґресах українських лікарів у Львові, на яких був першим президентом. Після нещасної для нас війни стрічався я кілька разів з д-ром Яр. Окуневським у Львові. Хоч старий літами, хоч як прибила його доля, в товаристві своїх давніх товаришів оживлявся, забував за турботи життя і був веселий, балакучий, виявляв велике заінтересування до теперішньої доби нашого життя.

Честь його памяти! Нехай земля буде йому пером!

По смерти М. Черкавського.

Жалібне засідання Екзекутиви.

В четвер, 7. листопада в год. 6. веч., відбулося в домівці Українського Національно-Демократичного Обєднання жалібне засідання Екзекутиви Партії, присвячене памяти пок. М. Черкавського. Засідання відкрив голова УНДО д-р Дм. Левицький короткою промовою, яку присутні вислухали стоячи. З черги присвятили більше уваги характеристиці Покійного як громадянина і діяча ред. В. Мудрий і б. посол Козубський з Кремянця.

Заяви співчуття.

До Президії Українського Нац. Дем. Обєднання телеґрафічно наспіли вислови співчуття від Старшини Білоруського Посольського Клюбу за підписом пос. Яремича з Варшави, від д-ра Дмитрюка (б. посла) з Берестя, від Косоноцьких, М. Ковалевського і Кедрина з Варшави. В часі похорону зложив сенатор Шрайбер на руки голови Української Парл. Репрезентації д-ра Дм. Левицького вислови співчуття з приводу смерти М. Черкавського від жидівської Парл. Репрезентації.

Похорон.

Вже в четвер у передполудневих годинах появилися на мурах міста Львова жалібні плякати від Української Парл. Репрезентації, від Українського Нац. Дем. Обєднання і від Видавничої Спілки „Діло", якої пок. був членом, що сповіщали про смерть і похорони Мих. Черкавського. В пятницю, в год. 3. попол. при мрячній понурій осінній погоді почалися похоронні обряди в Похоронному Заведенні при вул. Кохановського. Похорон відправляли православні священики з Волині: о. протопресвітер Пащевський з Луцька і о. Михалевич з Кремянеччини. Відправа в українській мові відбулася при битком набитому подвірю та переповненій перед Похоронним Заведенням учасниками вулиці. Домовину винесли на подвіря сен. М. Козицький, пос. Васильчук Павло, б. пос. Козубський, пос. Власовський, пос. Жук й інші волинські земляки Покійного. Над домовиною виголосив пращальне слово о. протопресвітер Пащевський. Відтак віднесли домовину до похоронного воза, на якому висіли вінці від Родини, Української Парл. Репрезентації, Українського Нац. Дем. Обєднання, від кремянецької „Просвіти", від кремянецьких громадян, від п-ва д-ра Дм. і Іванни Левицьких та інші. Похоронний похід рушив на Личаківський цвинтар. Весь час співав церковні, жалібні пісні мужеський хор під управою радн. Купчинського. За домовиною йшла родина Покійного, делеґати з Волині, посли, сенатори і великі маси львівських громадян. З греко-кат. львівського духовенства бачили ми в похоронному поході о. проф. Олександра Стефановича, о. пос. прал. Л. Куницького, о. крил. Д. Лопатинського й о. крил. Лициняка.

На цвинтарі несли домовину з похоронного воза до гробу знов представники Волині, переважно тамошні посли і сенатори. Хор у тім часі відспівав жалібну пісню „Ой Морозе, Морозенку". Над гробом пращали Покійника пос. д-р Дм. Левицький від Українського Нац. Дем. Обєднання і Парл. Репрезентації, сен. д-р Горбачевський від Сенатського Клюбу, пос. С. Хруцький від попередньої Української Парл. Репрезентації, студ. Новицький від Української Студентської Громади в Варшаві, пос. П. Васильчук від Холмської Землі, п. Романенко від наддніпр. еміграції, пос. Жук від кремянецької „Просвіти", б. пос. Козубський від Кремянеччини. Під кінець хор відспівав вже пізно вечером жалібну пісню „Тихий вітер повіває", і цим закінчив жалібний похоронний обряд.

1-ий листопада в Тернополі.

Події на цвинтарі. — Арештування й адміністративні кари.

Перед трьома днями доносила львівська польська преса, що в Тернополі дійшло в часі латинських задушних днів до прикрих інцидентів на цвинтарі між українцями і поляками. Ми не нотували цих поголосок польської преси і ждали на вияснення справи. Нині дістали ми з Тернополя вичерпуючі інформації про події на тамошньому цвинтарі, які далі подаємо. Отже дня 1. листопада — пишуть нам — зібралася по відході польської процесії у вечірних годинах кількатисячна громада українців на цвинтарі. Були в ній заступлені громадяни всіх станів і ріжного віку. Найшлися там також ученики й учениці з обох українських ґімназій. Ціла ця громада окружила хрест на стрілецьких могилах, прикрасивши його вінцями та освітивши свічками і смолоскипами. В год. 6. вечером почали зібрані співати вязанку стрілецьких пісень і „Вічная память". В часі співу зявився заступник тернопільського старости і візвав хор, щоби припинив спів, бо своїми піснями „ображує почуття інших народностей". Хор почав відступати, але громада заінтонувала ґимн „Ще не вмерла". У відповідь на це зявилися на місці польські озброєні стрільці та відділ поліції. Вони й усунули зібраних з цвинтаря, при чім впало чотири стріли вгору, у воздух. Коли все успокоїлося, тоді деякі українці почали знов сходитися біля стрілецьких могил, але їх знов усунено й опорожнено цвинтар. Всі вінки й транспаренти підпали, очевидно знищенню.

Дня 3. листопада почалися в Тернополі й повіті арештування та поліційні переслідування, які тривають досі. Досі засудило староство адміністративним порядком 4 учениці кожну на 14 діб арешту без заміни на гривну, а 12 учениць на 3 доби кожну без заміни на гривну. Учеників засуджено досі такимже порядком 7 по 5 до 7 діб арешту кожного і без заміни на гривну. Арештування йдуть далі і то не тільки в Тернополі, але й у повіті.

Стаття марш. Пілсудського.

Польські часописи принесли статтю марш. Пілсудського „Спогади про Ґжибів" у звязи з 25. рок. на ґжибівській пл. у Варшаві, коли то ППС, маніфестуючи свою волю до боротьби проти царату, прилюдно розвинула червоний прапор. Це спричинило шаржу рос. жандармерії, на що зареаґували боєвики. Було кільканацять убитих по обох боках, а маніфестанти втекли до церкви та змішалися з побожними. Почалася облога церкви, влада візвала людей вийти з церкви, але запевнила їм безкарність. Зобовязання не додержала. З тієї нагоди відбудуться у Варшаві два зїзди: ППС і революційної фракції.

Арештування хорватів.

Із Загреба прийшли вістки про арештування 269 хорватів із ріжних політичних партій та ріжних сусп. верств. Є між ними директори банків і професори. Серед хорватського населення велике схвилювання. Дня 1. і 2. листопада влада заборонила вшанування нац. хорватських героїв. Цвинтарі окружило військо та поліція, а зложені на гробах вінці й інші ознаки почести поліція усунула. Забрали теж вінці з могили Ст. Радіча. Поліція й далі арештує хорватів.

Зі спортового життя.

Змагання в копаному мячі У. С. С. К. — Чорноморці відбудуться в неділю 10. XI. 1929 на площі „Сокола-Батька". Початок година 11. передпол. Вступ за добр. датками.

НОВИНКИ

— **Заняття „ГКЧ".** Довідуємося, що останнє (45) число „ГКЧ." заняло львівське городське староство за опис подій у варшавському соймі.

— **Перший китайський похорон у Варшаві.** У Варшаві закінчила життя самовбивством китайка Марта Сун-Гін-Лін, яка виступала в однім цирку. Причиною самовбивства була туга за своєю вітчиною. У Варшаві залишився зять

самовбивниці і дочка, які задумують улаштувати похорон після китайського звичаю. Всі китайці, члени цирку виступлять на похоронах у національних китайських білих строях. Над могилою відбудеться китайське богослуження.

— **Авантюра в салі „Сокола" в Станиславові.** Минулої неділі підчас забави в салі „Сокола" в Станиславові прийшло між учасниками тої забави до бійки, в яку мусіла вмішатися поліція. Авантюра скінчилась тим, що Володимира Сенчука, Івана Уманського й Осипа Бричука арештовано за участь у бійці і за чинний спротив поліції.

— **Убив свою тещу.** В селі Олеша, коло Товмача, кравець Павло Грабовецький посварився зі своєю тещою і вбив її у сварці сокирою. Причиною сварки були спадкові справи. Вбивника арештовано і відвезено до вязниці в Станиславові.

— **Яків Вассерман перед судом.** Славний німецький письменник Вассерман стане на днях перед судом — за аліменти. Акт обвинувачення говорить, що цей письменник у літах своєї молодости оженився зі скромною і добродушною, але пересічною дівчиною Юлією, з якою мав сина. Зразу жило молоде подружжя дуже щасливо, але коли Вассерман здобув літературну славу, його вже не вдоволила скромна й малоосвічена Юлія і він покинув її, а натомість оженився з іншою дівчиною, що була гарніша і небуденна так, як перша. Довший час покинута пані Юлія вдоволялася скромними аліментами, але тепер заскаржила великого письменника до суду за те, що він хоч заробляє на літературі великі суми, платить їй так мало, що ці гроші не вистарчають на удержання сина. Суд примушує Вассермана збільшити аліменти.

— **Чому Бетовен був глухий?** Ромен Ролян видав новий твір „Бетовен у літах свого мистецтва", в якій покликуючись на медичні студії доктора Мараже, висвітлює між іншим справу глухоти Бетовена. Дотепер було переконання, що цей великий музик оглух наслідком запалення слухової болонки. Ромен Ролян у слід за д-ром Маражем твердить, що глухота Бетовена повстала на туберкулічнім тлі.

— **Смерть Ґальґоція.** У Відні помер перед кількома днями в 92-му році життя бувший австрійський генерал Гальгоці, один з найбільших військових оригіналів, про якого оповідали безліч анекдот. Знаний був також у Галичині, займаючи поверх 10 літ становище команданта перемиського корпусу. Голосні його конфлікти з місцевою цивільною владою були предметом посольських інтерпеляцій у віденському парляменті. Уходив за доброго стратеґіка і тільки старечий вік не позволив йому відограти відповідної ролі у світовій війні.

— **Ріжні вісти.** На передмістю Моабіт під Берліном вибухла пожежа у фабриці автомобілів, в якій згоріло 40 самоходів та один літак. В останнім кварталі цього року в Польщі вродилося 253.346 дітей, а померло в тім часі 121.327 осіб. — До Риги приїхало 60 німців кольоністів, що повтікали з СРСР зі страху перед більшовицьким терором. — У Манджурії підчас боїв між китайцями і військами СРСР, китайці були побиті, втративши кілька гармат і відступили 50 км. на схід. — Дня 4. ц. м. помер французький посол у Брукселі Моріс Ербет. — Наслідком біржевої катастрофи у Ню Йорку „Сіті-Банк" у Шікаґо замкнув свої каси й оголосив банкроцтво. — У місті Суботиці (Югославія) один факір казав закопати себе на 80 мінут під землю, але по тім часі його викопано мертвого. — У Відні на університеті арештовано кількох студентів за спробу викликати нові авантюри. — В Єрусалимі засуджено одного араба за напад на жидів на кару смерти. — Німецький літак, що летів з Англії до Німеччини, розбився і в тій катастрофі згинуло 7 осіб. У Кабулю минувшої неділі розстріляно сина Габібулли за те, що він зорганізував повстанчу ватагу, щоби визволити свого батька із вязниці. Син цей називався Фукур Гассад.

—— **Вияснення.** З Богородчан від адвоката і посла д-ра Когута дістаємо такого листа: „Після поміщення в „Ділі" моєї замітки відносно Вп. Івана Кохановського, адвоката в Богородчанах одержав я від Редакції „Громадського Голосу" вияснення, яке оправдує її в непоміщенні моєї замітки в своїм часі. З уваги на це вияснення беру назад свою увагу на адресу Редакції „Громадського Голосу". Згори дякую за ввічливу прислугу і остаю з поважанням — **Д-р Осип Когут.**

— **Т-во „Українська Захоронка" і „Українська Бесіда"** влаштовують в суботу, 9. листопада в год. 9. веч. в салях „Української Бесіди" вечерниці для членів і впроваджених ними гостей. Прибуток з вечерниць і буфету призначений на „Українську Захоронку" (на справлення одіння для дітей, приміщених у захоронці).

— **Засідання ч. 167. Українського Исторично-Фільольоґічного Т-ва в Празі** відбулося у вівторок, дня 5. листопада в год. 3.30 в помешканні „Клементінум" ч. 11. Порядок дня: Доклади дійсних членів про працю Зїзду словянських фільольоґів у Празі: 1. Білецького, Л. Т. — „Історично-літературна Секція Зїзду". 2. Сімоновича, В. І. — „Лінгвістична Секція".

— **Адміністрація Українського Наддніпрянського хору під проводом Д. Котка** має за шану повідомити заінтересованих, що зогляду на те, що під сучасну пору у Львові брахує салі на більше концертів хору, на концерт, який відбудеться у понеділок, 11. листопада, **винятково** на цей раз не буде нікому видаватися білетів вільного вступу. 729 1-1

— **Для студентів високих шкіл буде правитися з днем 9. падолиста н. р. що неділі і гр.-кат. свята в год. 11.45 Служба Божа з 15-хвилевою провідью в церкві Св. Духа при вул. Коперника 36. — Ректорат Духовної Семинарії.**
850 1-2

Вписи до господарсько-садівничої школи Т-ва „Просвіта" в Милованні.

Головний Виділ Т-ва „Просвіта" у Львові відкриває з днем 1. січня 1930 р. в госп. сад. школі в Милованні **сталу однорічну школу.** Наука в школі триватиме від 20. січня до 20. грудня кожного року. Навчання на основі програми, затвердженої міністерством рільництва, в зимових місяцях головно теоретичне, а в літніх головно практичне. В шкільному році мають ученики лише 10-дневні ферії в часі Великодних Свят.

Оплата за приміщення в шкільнім приюті, прохарчування і світло виносить 5 амер. долярів місячно; вписове 15 зол. на початку шкільного року. Наука в школі є безплатна.

Одночасно Головний Виділ проголошує **вписи на приняття** до школи 40 учеників з приміщенням у приюті і прохарчуванням під такими умовами: 1. Зголошуватися можуть мужчини в віці 16—24 літ, що скінчили найменше народню школу. 2. Кожний ученик має мати одіж (в тім і одіж до праці), 4 пари білля, 4 рушники, 2 простирала, подушку, покровець і сінник (ліжка дає школа). 3. Родичі чи опікун ученика зобовязуються письменно платити за удержання щомісяця згори. Зголошення до школи належить вносити поручено на адресу: Господарсько-садівнича школа Т-ва „Просвіта" в Милованні п. Стриганці н/Дн. До зголошення належить долучити останнє шкільне свідоцтво і посвідку родичів, що зобовязуються платити за ученика і марки на 75 сот. на відповідь. Про приняття і день приїзду повідомить Управа Школи до 15. грудня.

ГОЛОВНИЙ ВИДІЛ Т-ВА „ПРОСВІТА"

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Субота, 9. листопада, год. 3. попол. „Марія Стюарт" (представлення для шкільної молоді), найнижчі ціни.

Субота, 9 листопада, год. 7·30 веч. „Артисти".

Неділя, 10. листопада год. 12. в пол. Святочна академія корпуса кадетів.

Неділя, 10. листопада, год. 3·30 попол. „Не можеш розказувати своїй бабці".

Неділя, 10. листопада, год. 7·30 веч. „Артисти".

Малий Міський Театр:

Субота, 9. листопада, год. 7·30 веч. „Процес Мері Деґен".

Неділя, 10. листопада, год. 3·30 попол. „Процес Мері Деґен" (знижені ціни).

Неділя, 10. листопада, год. 7·30 веч. „Процес Мері Деґен" (знижені ціни).

Театр ревії „Іоші" — в салі кіна „Кольосей":

Субота, 9. листопада, год. 7·30 веч. Ревія „Електрична любов". — Нові декорації маляра Войнаковського.

Кіна.

Апольо: Аллагів сад (Ів. Петрович, Аліcія Террі), на основі повісти Роберта Гіченса.

Касіно: Чортиця з Тріполісу (Альф. Фріланд, Ліяна Гейд.)

Кольосей: Таємна ватага. Біг-Бой — великий збиточник.

Лев: Під прапором кохання.

Марусенька: З дня на день (на осн. повісти Ферн. Гетля).

Оаза: Гра за жінку (Дольорес дель Ріо). Домашня війна.

Палас: Звукова фільма „Чотири чорти" (Джанет Ґейнор).

Пан: Тайна цитаделі в Демблінi (Марія Якобіні).

Пасаж: Клюб „Чорної Руки" (Уілієм Десмонд). Тиждень Пата і Ґомонта. Ам. комедія.

Стилеве: Архикнязеві любощі (Ліяна Гейд).

Фатаморгана: Жар кохання (Жінка з льожі ч. 13) з Гретою Ґарбо.

Химера: Новочасний Казанова.

Утіха: Поцуни кохання (Вільма Банкі, Рон. Кольман).

Програма радіо.

Субота 9. XI. 1929.

Варшава (1411,7) 22·00 „Як подобатись жінкам?" реферат.

Краків (312,8). 20·15 Концерт із Варшави.

Познань (334,8) 19·30 Музична інтерлюдія мандолінiстів.

Вильно (385) 12·05 Чайківський, Ґріґ, Корсаков.

Гельсінгфорс (221,4) 19·15 Концерт фінської музики.

Бреслява (253) 20·30 Весела програма.

Ляйпціг (259). 16·30 Оперетова музика.

Братислава (279) 17·30 Концерт.

Талін (296) 20·15 Танкова музика.

Брно (341,7) 17·25 Арії та пісні.

Льондон (356,3) 20·00 Промова адмірала англійської фльоти Джеліко.

Штутгарт (360) 18·00 „У каварні" рецитації.

Гамбург (372) 16·00 Концерт на двох фортепянах.

Франкфурт (390) 16·00 Концерт зі Штутгарту.

Берн (403) 18·45 Легкий концерт.

Берлін (418) 19·00 Воєнні пісні.

Стокгольм (436) 18·30 Кабарет.

Рим (441) 21·02 Трансмісії з опери.

Лянгенберг (473) 20·00 Веселий вечір.

Прага (487) 20·00 Концерт чеської фільгармонії.

Мілано (501). 12·30 Легка музика.

Брюссель (509) 21·00 Симфонічний концерт.

Відень (516,3). 18.25 Смичковий квартет.

Рига (525) 20·05 Веселий вечір.

Мюнхен (533). 16·00 Концерт мандолінiстів.

Будапешт (550). 17·00 Мадярські арії.

Москва (825). 13·00 „Фавст".

Ковно (1935) 17·50 Смичкова орхестра.

Ленінград (1000). 12·00 Пополудневий концерт.

Харків (1304). 16·30 Музика для дітей

Неділя 10. XI. 1929.

Варшава (1411,7) 20·30 Популярний концерт.

Краків (312,8) 10·15 Трансмісії з Вильна.

Познань (334,8). 20·30 Вечірній концерт.

Вильно (385) 11·50 Трансмісії з Варшави.

Гельсінгфорс (221,4) 19·40 Концерт радіоорхестри.

Бреслява (253) 11·00 Католицьке богослуження.

Лайпціґ (259) 18·00 Пісні XVIII віку
Братислава (279) 16·00 Чеська музика.
Талін (296) 18·40 Популярний концерт
Брно (341,7) 9·00 Релігійна музика.
Льондон (356,3). 16·45 Фортепяновий рециталь.
Штутгарт (360) 15·00 Пісні трубадурів.
Гамбурґ (372) 15·00 Романтична музика.
Франкфурт (390) 20·00 Радіокабарет.
Берн (403). 20·10 Нові пісні.
Берлін (418). 9·00 Богослуження.
Стокгольм (436) 21·40 Скандинавська музика.
Рим (441). 21·02 Концерт італійських композиторів.
Лянґенберґ (473) 9·00 Релігійна музика.
Праґа (487). 20·00 Італійська музика.
Мілляно (501). 16·40 Музика і спів.
Брюссель (509) 21·15 Концерт.
Відень (516,3). 10·20 Хор віденських хлопців.
Риґа (525) 17·00 Пополудневий концерт.
Мюнхен (533) 19·30 Концерт.
Будапешт (550) 16·00 Циганська музика.
Москва (825) 18·30 Опера й оперетка.
Ковно (1935) 21·00 Концерт.
Ленінград (1000) 19·00 Недільний концерт.
Харків (1304) 20·30 Вечірній концерт.
Париж (1725). 13·0 Релігійна музика.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Український Наддніпрянський Хор під проводом Д. Котка. Львів саля Лисенка. Понеділок 11. листопада о год. 4. п. п. полудневий концерт для шкільної молоді, ціни 1 зол. О год. 8. вечером ціни 5, 4, 3 і 2 зол., всі білєти продає Народня Торговля. 728 1-1

Відчит д-ра Маркіяна Дзеровича на тему: „Людське тіло як терен безнастанньої боротьби“ відбудеться заходом філії Учительської Громади в великій салі Української Бесіди у Львові в неділю 10. листопада 1929 о годині 6. вечером. Вступ за добровільними датками. 843 1-1

Калуський Комітет допомоги вдовам і сиротам по священиках складає отсим прилюдну щиру подяку Впов. Паням: Приймовій зі Львова, Байловій і Решетиловичевій з Калуша, які своєю безкорисною участю звеличали його концерт і тим самим причинилися до побільшення його фондів. 848 1-1

Звичайні Загальні Збори Т-ва Українська Бурса ім. св. Івана Хрестителя в Дрогобичі відбудуться 25. XI 29 о год. 2. попол. у власнім будинку при вул. св. Івана 22 зі звичайним денним порядком. На випадок недостачі комплєту збори відбудуться о год. 2·30 по пол. при якому-небудь числі членів. — За Виділ: д-р Володимир Ільницький голова і д-р Кмітковський, секретар. 849

Звичайні Загальні Збори Кружка „Рідної Школи“ ім. Короля Данила у Львові-Жовківське відбудуться в неділю 17. листопада 1929 р. о год. 5. зглядно 5. пополудні в домівці Кружка у Львові Жовківська 62. Звичайний денний порядок. — Головна Управа „Рідної Школи“: Іля Кокоруда голова, д-р Мирон Коновалець секретар. 852 1-1

Звичайні Загальні Збори Музичного Говариства ім. М. Лисенка, філія в Станиславові відбудуться в середу 13. листопада 1929 о год. 8-ій веч. в домівці Т-ва вул. Ґолуховського 22|I. із звичайним денним порядком. — Виділ. 853 1-1

„Жива літопись наших визвольних змагань“ — на цю тему заведе гутірку Жіночий Кружок ім. Ганни Барвінок на своїх сходинах **в суботу 9. листопада ц. р.** Головна референтка **д-р Олена Степанів-Дашкевич**. Сходини відбудуться о 6-ій годині вечером в домівці при вул. Мохнацького 12. Проситься всіх членів про як найчисленнійшу участь.

„Жива літопись наших визвольних змагань“ буде предметом ширших сходин членів **Жіночого Кружка ім. Ганни Барвінок**, які відбудуться **в суботу дня 9. листопада ц. р.** о 6-ій годині вечером в домівці при вул. Мохнацького ч. 12. — Головна референтка **Д-р Олена Степанів-Дашкевич** — Проситься всіх членів о якнайчисленнійшу участь. 844

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

ГОДИННИКИ тільки найліпших фабрик прецизійні продає за готівку і на рати від десятків літ з найліпшої сторони знана фірма **Іван Зельтенрайх**, Львів, пл. Марійська ч. 5. 618 15

ШАМОТОВІ ПЕЧІ чеські, найбільший склад **Рейчнер**, Легіонів 17. 707 11—12

ПЛАТИМО високі ціни за золото, бриланти і перли Домбровскі-Розважевскі, Львів, (Готель Жоржа), вул. Академічна ч. 2. — Оцінка безплатно. 619 8—?

ПАРОВИЙ БРОВАР У КАЛУШІ поручає свої знамениті вироби пива: експортове, дубельтове, чорне у фляшках і бочках по цінах уміркованих. Заряд бровару. 1996 24—?

ВИСИЛАЮ почтою гарні, вибирані гриби (найменше 5 кг.) по зол. 22·— 1 кг. — Сливкові повила на цукрі в 5 кг. фасках за зол. 18·— Волоські оріхи в 5 кг. мішочках за зол. 26·— Франко за посліплатою Мендель Штуммер. Косів к. Коломиї. 842 1—10

УНЕВАЖНЮЄТЬСЯ військову книжечку видану П. К. У. в Городку ягайлонськім ч. 240 на імя д-ра Івана Станька в Яворові, тепер в Любачеві. 854 1-3

КРАВЧИНЯ шиє після найновіших журналів дешево і скоро. Може шити в приватних домах. Вул. бічна Декерта 3. Згол. до Адміністрації під „Здібна“. 856 1-1

ГОЛУБІНКА МИХАЙЛО, уроджений в 1901 р. уневажнює вкрадену військову книжечку, видану через П. К. У. Стрий. 855 1-3

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Спеціяліст недуг легенів, серця і жолудка
д-р Фелікс Ган
Львів, Городецька 46.
438 **Пересвітлення Рентґеном.** 51—?

Д-р ЕВГЕН ДУРДЕЛЛО
бувш. лікар заграничних клінік, спеціяліст скірних, венеричних і сексуальних хоріб
та лікарської косметики
ординує від 8—10½, 14—18.
в неділі і свята від 10—11.
Гірське сонце. Ватофор. Дітермія. Кріотерапія. Сепаратові почекальні.
ЛЬВІВ, вул. Потоцького ч. 11. I. п.
826 **Телефон 65—87.** 4—?

Спеціяліст венеричних шкірних недуг і косметики
Др. І. Мунд Д. сек. шп. від. і львів. орд. від 8—9 і 2—5, в неділі від 9—1 **Львів, Ясинка 1**, ріг Пілсудського (Панської). Телеф. 48-01. —
595 **Лічення жилаків.** 7—?

Подяка.

Отсею дорогою складаємо щиро-сердечну подяку тим всім, що своєю присутністю віддали послідну прислугу покійному Докторови Ярославу Окуневському, лікареви в Городенці, та провели його на вічний спочинок на цвинтар дня 26-го жовтня 1929 року. — Всечеснійшому Отцеви Малафієви за провід в похороні. Всечеснійшим Отцям Комаринському, Бахталовському, Пісецькому, Гординському за участь в похороні. Всечеснійшому Отцеви Грималюкови з Тишковець дякуємо за відправлення заупокійної Служби Божої. — Крім того дякуємо Докторови Істеревичеви за то, що в першій хвилі був присутний при помершім — Високоповажаним Панам Докторам Істеревичови, Добровольському, Шнайдерови, Яківчикови, Вішневському, Канафасови за розраду в послідних днях і за участь в посмертній комісії. — Товариствам: У. Г. А., Просвіті, Рідній Школі, Окружному Виділови Взаїмної Помочі Українського Учительства, Союзови Українок, Пані Добровольській і Пану Ілінському за присланi вінці і за участь в похороні. Старшинам У. Г. А., які несли домовину з дому печали на цвинтар, Інжінірови Білинському і Панови Шлемкевичови за пращальні слова над отвертою могилою. — Товариству „Бесіда“, а зокрема Вп. Пану Професорови Курцеві за вінець, поміч в улаштуванню і віддані прислуги Покійному. — Високоповажаній Пані Марії Олексин за сердечне співчуття і за діяльну поміч в перш й тяжкій хвилі і за участь в похороні. — Високоповажаному Пану Сенаторови Галущинському за присланi телєґрафічно слова співчуття, рівнож всім Товариствам і Особам, які письменно висказали своє співчуття. З окрема Панови Володимирови Ліпінському за сердечний лист і галузки сосни, прислане з-за кордону на могилу Покійного. — Високоповажаним Паньствам Грималюкам, Петрушкам, Паращуковій і Лаврівній за прибуття з Тишковець і за участь в похороні. — Всім тим, що своєю участю причинилися і помогли в так сумнім обряді сердечне спасибіг.

ОЛЬГА ВОЛЬПЕ — донька. Доктор ТЕОФІЛЬ і ОЛЬГА ОКУНЕВСЬКІ — брат і сестра. Маг. ОСТАП і ОЛЕНА КУЛЬЧИЦЬКІ — братанки.

Городенка, дня 5. листопада 1929 року
851 1—1

На замовлення готові
Футра
і перерібки — поручає Ф-ма
Ф. і И. ЛЮБЕЛЬСЬКІ
ЛЬВІВ, Рутовського 5. Тел. 48—70
561 **40 літ істнує.** 8—10

МАҐАЗИН І РОБІТНЯ
ФУТЕР
КАРЛА ЦВИНАРА
ЛЬВІВ — РУСЬКА 18
КРИВА 10
поручає
дешево свої вироби.

Толочу десені на плюшевих плащах
чищу, чорню, відсвіжую, переробляю
М. ВОЛЯНСЬКА
ЛЬВІВ, вул. Собіського, ч. 12.
740 Тел. 17-04. 4—?

Карикатура „доброго вояка“ Швейка.

НЕБУДЕННА КНИЖКА!

Досі розійшлася в чеськім оригіналі і в перекладах в 2,000.000 прим. Світова війна в зеркалі незвичайно вдатної сатири і гумору. В цього рода літературі не має собі рівної. Ця книжка то:

ПРИГОДИ ДОБРОГО ВОЯКА ШВЕЙКА В СВІТОВІЙ ВІЙНІ.

Написана Яр. Гашком. За спеціяльним дозволом появилася тепер в українськім перекладі. Видання люксусове. — Великий книжковий формат. 11 аркушів друку. 22 сатиричні ілюстрації. Ціна 4 зол. З почтою 4·60 зол. Висилає за попереднім надісланням готівки 846 1—1
Ілюстроване В-во „Л У Н А“
Львів, вул. Личаківська ч. 23.

Накриття
Fragetа, Hennenberga і інших найліпших фабрик по фабричних цінах 577
у МАНДЛЯ,
вул. Коперника 14.
Напроти Кіна Коперник

ПРОТЕЗИ
штучних ніг і рук для калік, після ампутовання. Ортопедичні коректори і апарати до підтримування
виробляє:
М. Л. Полячек,
Самбір, ч. 21.
445 **Цінники даром.** 9—10

DEUTZ
МОТОРИ - **дієля без компресора, ґазові, бензинові і т. д.** 792 а 2—4
моторові льокомотиви, льокомобілі, помпи, компресори, вальці до доріг і т. д, а також усілякі фабрикати Ф-ми **HUMBOLDT KÖLN-KALK**
доставляє:
„DEUTZ-HUMBOLDT“ Інж. Альойзій ШАХЕРЛЬ Львів вул. Романовича 1. Телефон 6—72

ДРУГИЙ НАКЛАД! По конфіскаті. ДРУГИЙ НАКЛАД!
ІСТОРИЧНИЙ КАЛЄНДАР-АЛЬМАНАХ
ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ
на 1930 рік.

ЗМІСТ: Василь Дяковський: **Маківка.** Юрко Старосольський: **На Маківці.** Богдан З.: **З історії Закарпаття.** Юрко Гарасимів: **Десять днів на Підкарпаттю.** А. Крезуб: **Бої за Львів і Наддніпрянські Січові Стрільці.** Маріян Карпенюк: **День 31. серпня 1919 р. в Києві.** А. Крезуб: **Напад большевиків на Кремянець в травні 1919 р.** Ірина Шміґельська-Климкевичева: **Великдень у Жмеринці.** Юра Шкрумеляк: **Кохання поручника Залізного. Уривки з любовних листів воєнних.** Евген Дидик: **З повстанцями.** Устя Грицик: **Дещо з того, що пережила.** А. С.: **Помста.** Я. Водяний: **В Холоднім Яру.** Р. Сушко: **Базар.** Я. Водяний: **З обіймів смерти.** А. Марушенко-Богданівський: **На світанку.** Сергій Дашків: **Діти недолі.** Адмар: **Нариси з Поділля.** Д-р Б. Гнатевич: **Лисоня.** Мирон Заклинський: **На чужій роботі.** Анатоль Курдидик: **Міля.** Вол. Куч.: **Коник.**

Календаріюм. 12 ілюстрованих геройств. 26 ілюстрацій в тексті на півкредовому папері. Вінєта кисти Е. Козака.

Ціна 3·00 зол. — Порто 0·50 зол.

Замовляти можна у всіх книгарнях і кооперативах.

Червона Калина, Львів, вул. Руська ч. 18 III/а. Книгарня Червоної Калини, Золочів, вул. Колійова ч. 1.
831 3—5

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Видавничої Спілки „Діло“. Львів. Ринок ч. 10